

Yayın ilkeleri, izinler ve abonelik hakkında ayrıntılı bilgi:

E-mail: bilgi@uidergisi.com

Web: www.uidergisi.com

KİTAP İNCELEMESİ

Marcel DE HAAS, Russian Security and Air Power, 1992-2002; the Development of russian Security Thinking Under Yeltsin and Putin and Its Consequences for the Air Forces

Mustafa AYDIN

Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

Bu makalenin tüm hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği'ne aittir. Önceden yazılı izin alınmadan hiç bir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

Aksi belirtilmediği sürece *Uluslararası İlişkiler*'de yayımlanan yazılarda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.

Russian Security and Air Power, 1992-2002; The Development of Russian Security Thinking Under Yeltsin and Putin and Its Consequences for the Air Forces

Marcel DE HAAS

Londra, New York: Frank Cass, 2004, 259 sayfa., ISBN 0714656089

Hazırlayan: Mustafa AYDIN*

Yazarın Hollanda Kraliyet Askeri Akademisinde sunduğu doktora tezinin gözden geçirilmiş şekli olan ve *Cass Series on Soviet (Russian) Military Theory and Practice* serisinden çıkan bu kitap, Soğuk Savaş'ın ardından geçen on yıl içerisinde Rus güvenlik algılamalarındaki değişimi ve bunların Rus ordusu üzerindeki etkisini hava kuvvetleri üzerinden giderek açıklamaya çalışıyor. Ortaya koyulan kavramsal değişim ise Çeçenistan örneğinde genel askeri karar verme sürecinden tek bir savaş uçağının kullanımına kadar geniş bir çerçevede test ediliyor.

Yazar kitabın başından itibaren pek çok diğer Rusya analizinde karşımıza çıkan bir ikiliğe işaret ediyor: Rusya'da karar verme süreci güç ve nüfuz konusuna emperyal bakış açısı ile Soğuk Savaş sonrası konumunu ve Batı'yla işbirliğini kabul eden yaklaşım arasındaki ikilemde hareket etmeye devam edecektir. Fakat, yazar aynı zamanda bu ikilemin Rus silahlı kuvvetlerinin, özellikle de hava gücünün, geliştirilmesinin önüne önemli bir engel olarak çıktığını da ifade ediyor. Bunun sonucu olarak da, Rus güvenlik politikalarının öngörülebilir gelecekte temellerinin, Batı'ya karşı ısrarcı ve "sağlam" bir duruş, Rusya'nın uluslararası konumunun güçlendirilmesi ve askeri araçların güvenlik politikasının temel unsuru olmaya devam etmesi olacağını ileri sürüyor.

Yazar ilk iki bölümde, kurumları, temel karar vericileri ve bunların etkileriyle birlikte Rus güvenlik politikasının yapısını ve temel güvenlik belgeleri üzerinden bu politikanın uygulamadaki yansımalarını ortaya koyduktan sonra, üçüncü bölümde özel olarak Rus Hava Kuvvetleri'nin gelişimi, yapısı ve silahlı kuvvetler içerisindeki konumunu açıklamaya ve ardında da dördüncü bölümde bu yapının Çeçenistan'da 1994-1996, Dağıstan'da 1999 sonbaharı ve o günden beri de yeniden Çeçenistan'da pratikteki etkinliğini araştırıyor. Nitekim, 1990'larda Bağımsız Devletler Topluluğu içerisinde çeşitli çatışmalara karışan Rusya Federasyonu,

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi.

Çeçenistan'da iki ayrı savaş yaşadı. Bu çatışmalarda Rus Hava Kuvvetlerinin etkisi zamanla arttı. Bu etki ise kısa sürede değişen Rus güvenlik doktrininde Hava Kuvvetlerine atfedilen önemin artmasıyla açıkça kendini hissettirdi.

Kitabın değeri özelde Rus askeri düşünüy, genelde de Rusya'daki güvenlik algılamaları konusunda yapılan çalışmalara farklı kaynaklardan derlenen bilgiyle destek sağlaması. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden beri bu konularda Batı'da üretilen akademik çalışmalar ve resmi raporların çok büyük bir kısmı sadece Batılı kaynaklara, özellikle de Amerikan ve İngiliz kaynaklarına dayanmaktadır. Bu kitabın farklılığı ise temel Rus güvenlik belgelerinden yola çıkarak, güvenlik konusuna farklı bir bakış açısını gündeme getirme çabasında olmasıdır. Rus güvenlik karar verme mekanizmasını şekil ve tablolarla birlikte ayrıntılı bir şekilde ortaya koyan, Ocak 2000 Ulusal Güvenlik Doktrini, Nisan 2000 Askeri Doktrin ve Haziran 2000 Dış Politika Konsepti arasındaki süreklilik ve farklılıkları karşılaştırmalı bir tablo ile veren çalışma, okuyucuya kolay anlaşılabilir bir dille Rus güvenlik algılamasını, oluşumunu ve etkileri askeri jargona kaçmadan anlatıyor. Kitabın arkasına eklenen Rus güvenlik karar verme sürecinde etkili temel aktörlerle ilgili kısa biyografik bilgiler de bir taraftan karar vericiler arasındaki ilişkiyi takip etmeyi kolaylaştırıyor, diğer taraftan Rusya'nın iç siyasi yapısı hakkında ayrıntılı bilgi ve uzmanlığa sahip olmayan okuyuculara kimin kim olduğunu anlatıyor ve daha ileri araştırma için başlangıç noktalarına işaret ediyor. Bu yapısıyla *Russian Security and Air Power*, Rusya çalışanlar ve Soğuk Savaş sonrasında Batı dışında gelişen farklı güvenlik algılamalarını anlamaya çalışan özellikle yüksek lisans-doktora düzeyindeki araştırmacılar için faydalı olabilecek bir kitap.